

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. Vtrum Christus sit actu caput hominum viatorum, in statu peccati
vel infidelitatis existentium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

Christus ergo ut homo est membrum Ecclesiae, ut habentis caput Deum, non autem est membrum Ecclesiae, ut habentis pro capite Christum ut hominem. Et ratio quam D. Thomas sibi assignat, est quia membrum dicit dependentiam à corpore: Christus autem, ut homo, nihil recipit ab aliis Ecclesiae membris, bene tamen à Deo, & ideo non potest dici membrum Ecclesiae, ut habet pro capite Christum ut hominem, bene tamen ut habet pro capite Christum ut Deum. Unde quando Apostolus 1. ad Corinth. 12. ait: *Vos estis corpus Christi, & membra de membro*, si ly de membro referatur ad Christum, hoc intelligendum est de Ecclesia, non ut habente pro capite Christum ut hominem, sed quatenus habet pro capite Christum ut Deum. Dixi, si hoc referatur ad Christum, nam idem S. Doctor super hunc locum Apostoli, lectione 3. alias illius expositiones tradit, quae ibidem videri possunt.

7. Ex his ergo patet, Christum merito dici caput Ecclesiae morale & mysticum, per analogiam ad caput naturale corporis animalium. Quod si quaeras, an etiam cor Ecclesiae dici possit, quia ut cor influit vitam in cetera membra corporis viventis, sic Christus in membra Ecclesiae? Respondet S. Thomas hic art. 1. ad 3. quod caput habet manifestam eminentiam respectu ceterorum exteriorum membrorum: cor autem habet occultam quandam influentiam, & ideo corâ comparatur Spiritus Sanctus, qui invisibiliter Ecclesiam vivificat & unit: capiti vero comparatur Christus secundum visibilem naturam, secundum quam homo hominibus visibiliter praesentatur.

8. Patet etiam ex dictis, quod licet B. Virgo omnes iustos in sanctitate excedat, tamen Ecclesiae caput dici nequit: etenim caput Ecclesiae, secundum Patrum doctrinam & consuetum modum loquendi, non solum dicit plenitudinem & abundantiam gratiae, sed etiam influxum meritorium de condigno, quem B. Virgo in Ecclesiae membra non habuit, & ideo non caput, sed collum Ecclesiae dicitur, quia Christo capiti conjunctior est.

ARTICVLVS II.

Utrum Christus sit actu caput hominum viatorum, in statu peccati vel infidelitatis existentium?

9. Dixi actu caput, quia certum, est Christum esse caput in potentia omnium hominum in statu viae existentium, etsi peccatores, vel infideles sint, cum enim omnes homines, quando in hac vita mortali degunt, salvari & iustificari possint, influxum gratiae à Christo, ut capite totius Ecclesiae possunt recipere, subindeque dici illius membra in potentia. Unde S. Thomas hic art. 3. ad 1. *Illi qui sunt infideles, etsi actu non sint de Ecclesia, sunt tamen de Ecclesia in potentia: quae quidem potentia in duobus fundatur, primo quidem & principaliter, in virtute Christi, quae est sufficiens ad salutem totius humani generis, secundario in arbitrij libertate.* Unde inter caput naturale & mysticum, Christum, discrimen intercedit, quod caput naturale non habet vim progignendi sibi membrum, sed tantum conservandi & vitaliter movendi per continuum influxum vitalium spirituum, subindeque nullo modo habet rationem capitis respectu membri aridi vel abscissi. Christus autem, ut mysticum caput, non

A solum habet virtutem conservandi & vitaliter movendi motu vitae supernaturalis membra sibi actu conjuncta, sed etiam procreandi sibi alia membra, potentia sibi conjuncta; atque adeo potest dici caput in potentia omnium hominum in statu viae existentium, etsi peccatores vel infideles sint. Dixi hominum *in statu viae existentium*, quia Christus nec actu nec potentia caput damnatorum dici potest: nam ut aliquis actu vel potentia sit membrum Christi, requiritur quod ipsi uniatur vel uniri possit per fidem: Sed damnati nec habent fidem, nec illam habere possunt, ut in Tractatu de Fide ostendimus: Ergo nec actu, nec potentia, possunt dici membra Christi, nec Christus eorum caput. Addidi, *in statu peccati*, quia apud Catholicos certum & indubitatum est Christum actu esse caput omnium hominum existentium in gratia, quamvis eam sint amissuri, si predestinati sint, si reprobis: nam homo existens in gratia, est Christo unitus per fidem & charitatem, & recipit vitam supernaturalem ab illo: Sed nihil aliud ad rationem membri requiritur: Ergo Christus est caput omnium existentium in gratia, si predestinati sint, si reprobis, ut in Concilio Constantiensi sess. 15. contra Wiclesum definitum est. Duo ergo solum vertuntur in controverfiam. Primum est, an Christus sit actu caput non solum iustorum, sed etiam omnium fidelium, etsi in statu peccati mortalis existant? Secundum, an possit etiam dici caput infidelium baptizatorum, vel haereticorum, quorum haeresis est occulta?

S. I.

Vtrique difficultas resolvitur.

Dico primo: Christus est actu caput fidelium, etiam in mortali existentium: non perfecte & simpliciter, sed imperfecte & secundum quid. Est contra Cardinalem à Turrecremata lib. 1. suae Summae cap. 8. ad 7. & contra Melchiorum Canu lib. 4. de locis Theologicis cap. ultimo ad 9. qui docent peccatores fideles esse quidem partes Ecclesiae, sed non Ecclesiae membra, nec per consequens Christi, qui est ipsius caput.

D Nostra tamen conclusio est D. Thomae hic art. 3. in corp. ubi ait: *Christus est caput omnium hominum, sed secundum diversos gradus. Primo enim & principaliter est caput eorum qui actu uniantur sibi per gloriam, secundo eorum qui actu uniantur sibi per charitatem, tertio eorum, qui actu uniantur sibi per fidem.* Ergo ex D. Thoma habentes tantum fidem, actu sunt membra Christi, & per consequens Christus est actu caput fidelium etiam in mortali existentium.

E Ratio etiam id suadet: Fideles enim, etsi in mortali existant, actu influxum Christi capitis participant, habent enim fidem ex meritis Christi: Ergo Christus est actu caput illorum.

Confirmatur: Christus est actu caput omnium actu pertinentium ad Ecclesiam: Sed omnes fideles, etiam illi qui in peccato mortali existunt, actu pertinent ad Ecclesiam: Ergo Christus est actu caput omnium fidelium, etiam in peccato mortali existentium. Major est certa, cum enim Christus sit caput Ecclesiae (ut ostendimus articulo praecedenti) actu est caput omnium ad Ecclesiam pertinentium. Minor vero demonstratur à Theologis in Tractatu de Fide, potestque breviter suaderi. Primo ex Scriptura: nam Matth. 25. comparatur Ecclesia decem Virginibus, quarum quinque erant fatuae, & sine oleo charitatis. Matth. 3. compara-

tur areæ in qua simul cum tritico paleæ combu-
rendæ inveniuntur. Et cap. 13. comparatur sagene
missæ in mare, in qua pisces boni & mali congre-
gantur: Ergo ad Ecclesiam actû pertinent omnes
fideles, sive sint iusti, sive peccatores.

Secundò, Ecclesia definitur à Theologis, ex Nico-
lao Pontifice, *Collectio fidelium*: Sed per fidem in-
formem, actû constituitur homo sub huiusmodi
collectione: Ergo efficitur actuale mēbrū Ecclesie.

Tertiò, Per id homo actû ponitur intra Ecclesiam,
per quod actû unitur cum aliis Ecclesie partibus,
in aliquo uno credito, aut amato: Sed per fidē, etsi
informē, actû unitur in uno credito, cū aliis Eccle-
sie partibus: Ergo actû intra Ecclesiam constituitur.

13. Quod autem fideles in mortali existentes, non
perfectè & simpliciter, sed imperfectè tantum &
secundum quid, sint membra Christi (ut in se-
cunda parte conclusionis asseritur) manifestum
est: tum quia existens in peccato mortali, est sim-
pliciter membrum diaboli: tum etiam quia ad ra-
tionem membri perfecti, perfectæ unio cum Chri-
sto requiritur, & perfectæ participatio vitæ spiri-
tualis: Sed fidelis in mortali existens, non unitur
Christo perfectè, nec perfectè ab illo spiritualem
vitam participat: Ergo non est perfectè membrum
Christi, sed imperfectè tantum & secundum
quid. Unde S. Thomas hic art. 3. ad 2. loquens
de his qui sunt in peccato mortali, dicit quod *non
sunt membra Christi actualiter, sed potentialiter,
nisi foris imperfectè, per fidem informem, qua unit
Christo secundum quid. & non simpliciter, ut
scilicet per Christum homo consequatur vitam gra-
tiæ, fides enim sine operibus mortua est, ut dicitur
Iacobi 2. Percipiunt tamen tales à Christo quen-
dam actum vitæ, qui est credere, sicut si membrum
mortificatum moveatur aliquantulum ab homine.*
Quibus verbis S. Doctor utramque nostræ con-
clusionis partem & docuit & probavit.

14. Dico secundò: Christus non est actû caput hæ-
reticorum, licet baptizati sint, vel heretici occul-
ti. Est contra Cajetanum tomo 1. opusculorum,
Tractatu 1. cap. 21. ubi docet characterem baptis-
male sufficere ad constituendum hominem mē-
brum Christi & Ecclesie, & contra Bellarminum
lib. 3. de Ecclesia militante, cap. 10. asserentem
hæreticum occultum ad Ecclesiam pertinere, sub-
indeque membrum Christi existere.

15. Probatur tamen primò nostra conclusio ex D.
Thoma hic art. 3. in corpore, ubi recensens eos
quorum Christus est actû caput, illos ad tres tan-
tùm classes reducit; ait enim quod *Christus primò
& principaliter est caput eorum qui actû uniuntur
sibi per gloriam, secundo eorum qui actû uniuntur
sibi per charitatem, tertio eorum qui actû uniuntur
sibi per fidem.* Sed heretici, licet sint baptizati,
vel eorum hæresis sit occulta, nullo ex his tri-
bus modis Christo uniuntur, ut patet de primo
& secundo modo, & de tertio etiam manifestum
est; heretici enim, licet sint baptizati, vel eorum
hæresis sit occulta, carent fide infusâ & supernatu-
rali, & re vera sunt infideles: Ergo Christus non
est actû illorum caput.

16. Probatur secundò: Ut Christus sit actû caput ali-
quorum, debet aliquid in eos influere ad vitam su-
pernaturalem animæ pertinens: Sed Christus nihil
ad vitam supernaturalem pertinens influit in hæ-
reticos, etsi illi sint baptizati, aut eorum hæresis sit
occulta: Ergo non potest dici actû caput illorum:
Major patet, nam de ratione capitis non solum est
superioritas, sed etiam influxus vitalis in membra
sibi conjuncta. Minor verò suadetur: Initium vitæ

A spiritualis animæ est fides, ejus verò perfectio est
charitas: Sed Christus nec fidem nec charitatem
influit in hæreticos, quamvis sint baptizati, & eo-
rum hæresis sit occulta: Ergo in eos nihil influit
ad vitam supernaturalem animæ pertinens, nul-
lumque influxum vitalem in eos habet.

Probatur tertio: Christus non est actû caput illo-
rum qui sunt extra Ecclesiam: Sed heretici, etsi ba-
ptizati sint, aut eorum hæresis sit occulta, sunt ex-
tra Ecclesiam: Ergo Christus non est actû caput il-
lorum, sed solum in potentia, quatenus possunt
converti, & per fidem ad Ecclesiam redire. Major
patet, Minor verò in qua est difficultas, multipli-
citer suadetur, Primò ex Augustino lib. de unitate
Ecclesie cap. ultimo, ubi sic ait: *Multi tales* (scili-
cet heretici) *sunt in sacramentorum communione
cum Ecclesia, & tamen jam non sunt in Ecclesia.*
Ergo heretici, licet sint baptizati, aut eorum
hæresis sit occulta, non sunt de Ecclesia.

Secundò, Vera Ecclesia est congregatio verè fi-
delium: Sed hereticus, licet sit baptizatus, aut
ejus hæresis occulta, verè fidelis non est: Ergo
ad veram Ecclesiam non pertinet.

Tertiò, Hereticus, licet sit baptizatus, vel ejus
hæresis occulta, caret fide supernaturali & infusâ,
cū illa per hæresim destruitur: Sed carens fide,
non est pars Ecclesie, nam fides est fundamentum
Ecclesie, ad Ephes. 2. *Superadificati supra fun-
damentum Apostolorum*, id est supra illorum fidem,
Matth. 16. *Super hanc petram edificabo Ecclesiam
meam*, id est supra fidem Petri. Ad Colos. 1. *Si
tamen permanentis in fide fundati*: Ergo hereticus,
licet sit baptizatus, vel ejus hæresis occulta, non
pertinet ad Ecclesiam.

Quartò, Omnis pars Ecclesie, sub illa ut una
continetur: Sed hereticus, etsi sit baptizatus, vel
ejus hæresis occulta, non pertinet ad Ecclesiam uni-
tatem: Ergo Ecclesie pars dici nequit. Major pa-
tet, Minor probatur ex D. Thoma in 3. dist. 13.
quæst. 2. art. 2. quæstione, 2. in corp. ubi docet
quod unitas Ecclesie triplex est; materialis scili-
cet, quæ sumitur à fide, per convenientiam in
uno credito; formalis, quæ præstat à charitate
per convenientiam in uno super omnia dilecto, &
completiva, desumpta à Spiritu Sancto omnia
replente & complente: Sed hereticus, licet bap-
tizatus sit, vel ejus hæresis occulta, ad nullam ex
his unitatibus pertinet, cū fide & charitate ca-
reat, subindeque Spiritus Sanctus ejus animam
non inhabitet: Ergo non est pars Ecclesie.

Denique, Non vivens vitâ supernaturali, sal-
tem imperfectâ, pars corporis vitâ supernaturali
viventis esse non potest; unde membrum mortuū,
pars corporis vivi non est, etsi talis appareat: Sed
hereticus, etsi sit baptizatus, vel ejus hæresis oc-
cultâ, vitâ supernaturali, etiam imperfectâ, non
vivit, cū primum initium vitæ supernaturalis sit
fides: Ergo licet exterius pars corporis Ecclesiasti-
ci appareat, verè tamen pars Ecclesie non est.

§. II.

Solvuntur objectiones.

O Bicies primò contra primam conclusionē:
Christus non est actû caput eorum qui non
sunt partes, aut membra Ecclesie: Sed homo in
mortali existens, etsi fidelis sit, non pertinet ad
Ecclesiam, nec est pars aut membrum illius: Ergo
Christus non est actû caput illius. Major patet ex
suprà dictis, Minor verò probatur primò ex SS.
Patribus, qui passim affirmant peccatores non per-

tinere ad Ecclesiam. Ita Cyprianus Epist. ad Magnum, Hieronymus ad Ephes. 5. explicans illud. *sine macula & ruga*, Augustinus lib. 1. contra Petilian. cap. ultimo, lib. 2. contra Cresconium cap. 21. lib. de unitate Ecclesiae cap. 12. lib. 4. de baptismo contra Donatistas cap. 3. & pluribus aliis in locis.

19. Secundo, Ecclesia in Symbolo Apostolorum dicitur *sancta*, & Cantic. 4. *tota pulchra*, & *sine macula*: Sed si peccatores contineret, sancta dici non posset, nec tota pulchra, & sine macula: Ergo peccatores non pertinent ad Ecclesiam, nec ejus partes aut membra dici possunt.

20. Tertio, Peccatores sunt membra Babylonica civitatis, cujus caput est diabolus: Ergo non sunt partes, aut membra civitatis Jerusalem, id est Ecclesiae, quae per Jerusalem typicè designatur. Consequentia patet, Antecedens probatur ex Augustino 14. de civit. Dei cap. 28. ubi docet quod sicut amor Dei usque ad contemptum sui, aedificat civitatem Jerusalem; ita amor sui usque ad contemptum Dei, aedificat civitatem Babylonis: Sed fideles in mortali existentes, non diligunt Deum usque ad contemptum sui, sed seipsos usque ad contemptum Dei: Ergo non sunt cives Jerusalem, sed Babylonis.

21. Quarto, Ad rationem membri corporis vivi, non sufficit esse partem illius, sed insuper requiritur quod vivat vitâ totius: nam capilli, ungues, sanguis, & humores, ex quibus humanum corpus componitur, etsi sint partes illius, & informantur ab anima, ut communiter docent Thomistae, non tamen sunt, nec vocantur humani corporis membra, quia nimirum non vivunt vitâ sensitivâ totius: Sed peccatores fideles non vivunt vitâ gratiâ, quâ vivit Ecclesia: Ergo membra illius dici nequeunt.

22. Denique, Membra alicujus corporis nequeunt adinvicem esse contraria: Sed justî & peccatores inter se contrariantur; ut enim dicitur Ecclesiastici 33. *Contra malum bonum est, & contra mortem vita, sic, & contra virum justum peccator*: Ergo peccator Ecclesiae membrum esse nequit.

23. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cujus primam probationem dicendum, SS. Patres citatos, vel loqui de membris Ecclesiae vivis, & sic verum est solos justos ad Ecclesiam pertinere. Vel malorum nomine intelligere infideles. Vel denique loqui de Ecclesia, non ut est congregatio fidelium; qualiter omnes sive justos sive injustos cõplectitur, sed ut est congregatio justorum: quas duas Ecclesiae acceptiones tradit Hieronymus in commentarijs Epistolae ad Galatas.

24. Ad secundam dicendum, Ecclesiam dici sanctam, non quod omnia membra ex quibus constat sancta sint, sed ob puritatem fidei, seu immunitatem ab omni errore in doctrina quam profitetur; & quia est sanguine agni tincta & respersa, totaque divino cultui mancipata. denique sancta dicitur à principali parte, scilicet à sanctis ex quibus principaliter constituitur. Appellatur verò tota pulchra, & sine macula, non pro statu vitæ præsents, sed beatitudinis, ut docet D. Thomas hic art. 3. ad 2. ubi sic ait: *Esse Ecclesiam gloriosam non habentem maculam neque rugam, est ultimus finis ad quem perducimur per passionem Christi; unde hoc erit in statu patriæ, non autem in statu viæ, in quo si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, ut dicitur 1. Ioan. 1.*

25. Ad tertiam, concessa Antecedente, nego Consequentiam: nam secundum diversas rationes be-

A nè potest aliquis diversarum civitatum esse civis; maxime si ad unam simpliciter & perfecte pertineat, & ad alteram imperfectè & secundum quid, ut hic contingit: nam fidelis peccator, ratione culpæ est membrum diaboli, & civis Babylonis, & hoc habet simpliciter; ratione verò fidei, est imperfectè ac secundum quid membrum Christi & Ecclesiae, ac civis Jerusolymæ.

Ad quartam dicendum, de ratione membri perfecti esse quod vivat actu vitâ perfectâ totius, sed ad rationem membri imperfecti sufficere quod vivat in actu vitâ imperfectâ, & in potentia vitâ perfectâ totius: unde quia hoc convenit fideli in mortali existenti, membrum Ecclesiae imperfectum dici potest.

B Ad ultimam respondeo, Majorem esse veram de membris corporis naturalis, falsam autem de membris corporis politici, ad hoc enim sufficit quod in aliquibus conveniant, licet in alijs diffideant: unde ut fideles peccatores membra Ecclesiae dici possint, sufficit ut cum justis in fide conveniant, licet in charitate non concordent.

Obijcies secundò cum Cajetano contra secundam conclusionem: Character baptismalis sufficit ad constituendum membrum Christi & Ecclesiae: Sed infideles baptizati retinent characterem baptismi: Ergo sunt membra Christi & Ecclesiae, subindeque Christus est actu illorum caput. Major probatur: Recipiens influxum supernaturalem à Christo, est membrum Christi & Ecclesiae: Sed ratione characteris recipit hæreticus influxum supernaturalem à Christo: Ergo ratione illius efficitur membrum Christi. Unde Innocentius III. cap. *Veniens* de Presbytero non baptizato, ait non solum per sacramentum fidei, sed etiam per fidem sacramenti, nos effici membra Christi.

C Confirmatur: Retinens characterem baptismi puniatur ab Ecclesia propter infidelitatem: Sed puniri ab Ecclesia non posset, nisi ex vi characteris baptismi esset membrum Christi & Ecclesiae, nam ad Ecclesiam de his quæ extra ipsam sunt, non pertinet judicare, ut docet Apostolus 1. ad Corint. 5. Ergo habens characterem baptismi, est membrum Christi & Ecclesiae, quamvis habitu fidei careat.

D Ad objectionem respondeo, negando Majorem, ad cujus probationem, distinguo Majorem. Recipiens influxum supernaturalem à Christo, est membrum Christi & Ecclesiae, si talis influxus vitalis sit, & uniens Christo & Ecclesiae in aliquo uno credito vel amato, concedo Majorem. Si talis influxus illas conditiones non habeat, nego Majorem. Unde cum ratione characteris baptismalis hæreticus non vivat supernaturaliter, nec uniamur alijs partibus Ecclesiae in aliquo uno credito vel amato, membrum Christi & Ecclesiae non fit. Et si hoc argumentum convinceret, probaret hæreticos in inferno existentes, membra Christi & Ecclesiae esse, cum in inferno characterem baptismalem retineant; quod licet Cajetanus admittat, est tamen expressè contra D. Thomam hic art. 3. asserentem reprobos ex hoc sæculo recedentes, totaliter desinere esse membra Christi.

E Ad Innocentium dicendum, vel illum non ex propria, sed ex aliorum loqui sententia, ut multis ostendit Aravius hic art. 3. Vel solum significare voluisse, per sacramentum baptismi nos effici membra Christi, sicut per ipsum dicimur spiritualiter generari: unde sicut ex hoc inferre non licet, baptismum sine gratia homines spiritualiter regenerare; ita nec licet colligere, characterem baptismi sine fide membrum Christi efficere.

Ad

32. Ad confirmationem verò, concessa Majori, nego Minorem: nam ut aliquis ab Ecclesia puniatur, sufficit quod debitum habeat pertinendi ad Ecclesiam, & contra ipsam ut illius subditus deliquerit.

33. Obijcies tertio cum Bellarmino: Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc est Ecclesiæ membrum: Sed Christus est actu caput omnium membrorum Ecclesiæ: Ergo est actu caput Pontificis in occultam hæresim lapsi, & consequenter etiam aliorum hæreticorum occultorum. Major in qua est difficultas probatur. Pontifex in occultam hæresim lapsus, non deponitur ipso facto à Pontificia dignitate, sed Ecclesiæ caput post hæresim perseverat, ut docent Cajetanus tomo 1. opuscul. Tract. 1. cap. 19. Soto in 4. dist. 22. qu. 2. art. 2. Cano lib. 4. de locis cap. ultimo, Suarez Tract. de fide disp. 10. sect. 6. & jam communiter Theologi: Ergo Pontifex in occultam hæresim lapsus, est Ecclesiæ caput.

34. Respondeo primò hoc argumentum posse in Bellarminum faciliè retorqueri, Authores enim docentes Papam hæreticum non deponi ipso facto à Pontificia dignitate, non solum id asserunt de hæresi occulta, sed etiam de hæresi publica; & tamen Bellarminus hæreticum publicum extra Ecclesiam esse fatetur.

35. Respondeo secundò, negando Majorem, ad cujus probationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam: caput enim Ecclesiæ constituitur per jurisdictionem & influxum in alios; membrum autem per receptionem influxus in se, quo supernaturaliter vivat: unde quia Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc retinet supra Ecclesiæ jurisdictionem, veram rationem capitis Ecclesiæ retinet; quia tamen verè non vivit supernaturali vitâ charitatis, vel fidei, Christi & Ecclesiæ membrum dici non potest.

36. Dices: Repugnat esse caput alicujus corporis, & non esse membrum illius, cum caput sit præcipuum corporis membrum: Ergo si Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc sit caput Ecclesiæ, erit etiam membrum illius.

Respondeo hoc repugnare quidem respectu capitis physici & naturalis, non tamen respectu capitis moralis & politici; ut patet in Christo, qui (ut articulo præcedenti dicebamus) est caput mysticum Ecclesiæ, & tamen non potest dici illius membrum. Ratio autem discriminis inter caput naturale & morale est, quia caput naturale non potest in alia membra influere, nisi informetur ab anima, & vitæ influxum ab ipsa recipiat: caput autem morale, & politicum, seu Ecclesiasticum, potest jurisdictionem & imperium erga membra Ecclesiæ exercere, quamvis à forma vel anima Ecclesiæ, id est fide & charitate, non informetur.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

37. EX dictis colligitur primò, Christum esse quidem caput omnium hominum, non tamen eodem modo, sed diversimodè, secundum diversos gradus & modos quibus ipsi ut gratiæ auctori conjunguntur. Primus est eorum qui per gloriam Christo conjunguntur, ut comprehensores in patria. Secundus, iustorum qui per charitatem viæ ei adherent, & quibus vitam gratiæ communicat. Tertius, eorum qui per solam fidem informem illi ut suo capiti uniuntur, quales sunt fideles in peccato mortali existentes. Quartus, eorum qui ei

Tom. IV.

A non conjunguntur actu, sed potestate tantum, ad actum tamen aliquando reducenda: quales sunt illi qui inter Gentiles prædestinati sunt, subindeque ad fidem & gratiam aliquando revocandi. Quintus, eorum qui in potentia tantum Christo uniuntur, ad actum tamen nunquam revocanda, sicut Pagani qui prædestinati non sunt. Et horum omnium Christus vocari potest caput, quia ei uniuntur, saltem in potentia; in quo distinguuntur à damnatis, qui cum penitentia & resipiscencia sint incapaces, neque actu, neque potestate dici possunt membra Christi. Ita S. Thomas hic art. 3. in corpore. An verò Christus ut homo, non solum hominum, sed etiam Angelorum caput dici possit, articulo sequenti patebit.

B Colligitur secundò, Christum esse caput non solum fidelium, qui post ejus adventum vixerunt, sed etiam antiquorum Patrum qui fuerunt in lege naturæ, vel in lege scripta; nam illi in fluxum gratiæ à Christo venturo receperunt, & fide Incarnationis Christi venturi justificati sunt. Nec obstat quod ante Christum fuerint; ut enim egregiè discit Augustinus: *Ejus Ecclesiæ membra erant etiam illi sancti, quamvis in hac vita fuerint antequam secundum carnem Christus Dominus nasceretur. Ipse enim unigenitus Dei filius, Verbum Patris, æquale & coeternum Patri, per quod facta sunt omnia, homo propter nos factus est, ut totius Ecclesiæ, tanquam totius corporis, caput esset. Sed sicut totus homo, dum nascitur, etiam si manum in nascendo præmittat, tamen universo corpori sub capite conjuncta & compacta est: quemadmodum etiam nonnulli ex ipsis Patriarchis, ad hujus ipsius rei signum, manu præmissa nati sunt: ita omnes sancti, qui ante Domini nostri Jesu Christi natiuitatem in terris fuerunt, quamvis ante nati sint, tamen universo corpori, cuius ille caput est, sub capite coheserunt.*

C Colligitur tertio cum S. Thoma hic art. 2. Christum esse caput hominum, non solum quoad animas, sed etiam quantum ad corpora; nam in resurrectione influet in ea gloriam accidentalem, quatuor scilicet dotes gloriofas, quas in Tractatu de beatitudine exposuimus, aliaque dona supernaturalia, ut docet Apostolus ad Philipp. 3. dicens quod Christus *reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.*

ARTICVLVS III.

An Christus ut homo, non solum hominum, sed etiam Angelorum caput dici possit?

P Artem negantem tenent Gabriel, Añisiodorensis, & alij antiqui Theologi, quos refert Vazquez hic disp. 48. cap. 3. & sequitur Soto in 4. dist. 49. quæst. 4. art. 2. Sententia tamen affirmans communis est inter Theologos, eamque adeo certam existimant Lorca & Vazquez, ut primus asserat eam sine temeritate negari non posse, secundus verò dicat, de illa jam amplius dubitari non licere.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

D ico igitur: Christus, in quantum homo, est caput Angelorum, licet non ita perfecte sicuti hominum. Ita D. Thomas in 3. dist. 13. quæst. 2. art. 2. quæstionem. 1. in corp. ubi ait in terminis, quod Christus ut homo est caput Angelorum.

CCce